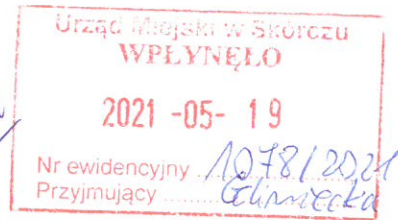

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Gdańsku

LGD.410.025.04.2020

*B.G.K.
dr. Sewełta*

Pan Janusz Kosecki
Burmistrz Miasta Skórcz

Urząd Miejski w Skórczu
ul. Główna 40
83-220 Skórcz

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/20/046 – „Zbieranie i oczyszczanie ścieków komunalnych”

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Urząd Miejski w Skórczu, ul. Główna 40, 83-220 Skórcz (dalej: „Urząd”)
Kierownik jednostki kontrolowanej	Janusz Kosecki, Burmistrz Miasta Skórcz, od 15 maja 2014 r. (dalej: „Burmistrz”)
Zakres przedmiotowy kontroli	<ol style="list-style-type: none"> 1. Planowanie, monitorowanie, koordynowanie i nadzorowanie realizacji zadań w zakresie gospodarki ściekowej. 2. Sprawowanie nadzoru nad postępowaniem ze ściekami komunalnymi. 3. Finansowanie zbierania i oczyszczania ścieków komunalnych.
Okres objęty kontrolą	Od 1 stycznia 2018 r. do 30 września 2020 r., z wykorzystaniem dowodów powstałych przed/po tym okresie.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ¹
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Gdańsku
Kontrolerzy	<ol style="list-style-type: none"> 1. Milena Szymańska, specjalista kontroli państwowej, upoważnienia do kontroli nr LGD/202/2020 z 23 listopada 2020 r. oraz nr LGD/52/2021 z 12 kwietnia 2021 r. 2. Anna Dąbrowska, doradca ekonomiczny, upoważnienie do kontroli nr LGD/201/2020 z 23 listopada 2020 r.

(akta kontroli str.1-6)

¹ Dz. U. z 2020 r. poz. 1200, ze zm., dalej: ustawa o NIK.

II. Ocena ogólna² kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

W latach 2018-2020 (III kwartał) Miasto Skórcz (dalej: „Miasto”) było organizacyjnie przygotowane do realizacji zadań w zakresie zbierania i oczyszczania ścieków komunalnych. Zadania te realizowane były w ramach ogólnych zadań Urzędu, przypisanych w szczególności Referatowi gospodarki komunalnej, przestrzennej i inwestycji (dalej: „Referat gospodarki komunalnej”). Zadania w zakresie sporządzania i przekazywania sprawozdań z realizacji Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych³ (dalej: „KPOŚK”) oraz dokonywania przeglądu i granic aglomeracji⁴ nie zostały przypisane w regulaminie organizacyjnym żadnej z komórek organizacyjnych Urzędu, jak również nie zostały szczegółowo określone w zakresie zadań i obowiązków służbowych pracownika je realizującego, tym niemniej nie miało to wpływu (w okresie objętym kontrolą) na ich wykonywanie.

Przedsięwzięcia zaplanowane w piątej aktualizacji KPOŚK⁵ (dalej: „AKPOŚK 2017”), na lata objęte kontrolą, zrealizowano w zmodyfikowanym zakresie. Dokonano przeglądu obszaru i granic aglomeracji oraz zaistniałych zmian równoważnej liczby mieszkańców (dalej: „RLM”)⁶ w aglomeracji. W okresie objętym badaniem opracowano projekt uchwały w sprawie wyznaczenia obszaru, wielkości i granic aglomeracji, który został pozytywnie zaopiniowany przez właściwe w tym zakresie podmioty. Uchwałę tę podjęto w trakcie kontroli NIK, przed utratą mocy przez poprzednio regulujący te kwestie akt prawa miejscowego.

Urząd nie zapewnił jednak rzetelnych danych w:

- sprawozdaniach z realizacji KPOŚK za rok 2018 i 2019 w szczególności w zakresie ilości mieszkańców korzystających z kanalizacji sanitarnej oraz zbiorników bezodpływowych, liczby przydomowych oczyszczalni ścieków, ilości ścieków dostarczanych do oczyszczalni taborem asenizacyjnym z terenu aglomeracji oraz ilości ścieków oczyszczonych systemami indywidualnymi;
- ankietach do AKPOŚK 2017 oraz szóstej aktualizacji KPOŚK (dalej: „AKPOŚK 2021”) w zakresie parametrów oczyszczalni przed i po zakończeniu modernizacji;
- sprawozdaniach SG-01, przekazanych do Głównego Urzędu Statystycznego (dalej: „GUS”) za rok 2018 i 2019 w zakresie nieczystości ciekłych (ścieków bytowych) odebranych w ciągu roku i przekazanych do stacji zlewnej oraz liczby zbiorników bezodpływowych.

Burmistrz nie sprawował także wystarczającego nadzoru nad Zakładem Gospodarki Miejskiej w Skórczu (dalej: „ZGM”) zapewniającego rzetelne wykonanie zadania określonego w art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 27 października 2017 r. o zmianie ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków oraz niektórych innych ustaw⁷ polegającego na opracowaniu projektu Regulaminu

² Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

³ Zatwierdzony przez Radę Ministrów w dniu 16 grudnia 2003 r. dokument strategiczny pełniący funkcję podstawowego instrumentu wdrażania postanowień dyrektywy Rady 91/271/EWG z dnia 21 maja 1991 r. dotyczącej oczyszczania ścieków komunalnych (Dz. Urz. WE L 135 z 30.05.1991, str. 40). W okresie objętym kontrolą obowiązywała piąta aktualizacja KPOŚK (AKPOŚK 2017).

⁴ Teren, na którym zaludnienie lub działalność gospodarcza są wystarczająco skoncentrowane, aby ścieki komunalne były zbierane i przekazywane do oczyszczalni ścieków komunalnych albo do końcowego punktu zrzutu tych ścieków (art. 86 ust. 3 pkt 1 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne Dz. U. z 2021 r. poz. 624 – dalej: „Prawo wodne”).

⁵ Obwieszczenie Ministra Środowiska z dnia 11 grudnia 2017 r. w sprawie ogłoszenia aktualizacji krajowego programu oczyszczania ścieków komunalnych (M. P. poz. 1183).

⁶ RLM – ładunek substancji organicznych biologicznie rozkładalnych wyrażonych jako wskaźnik pięciodobowego zapotrzebowania tlenu (BZT5) w ilości 60 g tlenu na dobę (art. 86 ust. 3 pkt 2 Prawa wodnego).

⁷ Dz. U. poz. 2180 – dalej: „ustawa o o zmianie ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków oraz niektórych innych ustaw”.

dostarczania wody i odprowadzania ścieków, co miało wpływ na to, że projekt opracowany przez ZGM nie został dwukrotnie zaakceptowany przez organ regulacyjny, a do zakończenia kontroli NIK w Mieście nie było regulaminu uchwalonego w trybie przewidzianym w art. 8 ww. ustawy.

Miasto nie sprawowało także nadzoru nad sposobem pozbywania się nieczystości ciekłych w sposób wynikający z ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach⁸ i przepisów odrębnych, tj. nie prowadzono kontroli opróżniania zbiorników bezodpływowych ani kontroli umów korzystania z usług wykonywanych przez gminną jednostkę organizacyjną lub przedsiębiorcę posiadającego zezwolenie na prowadzenie działalności w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych i transportu nieczystości ciekłych.

Miasto dysponowało ewidencją zbiorników bezodpływowych oraz przydomowych oczyszczalni ścieków, przy czym ewidencje te nie były na bieżąco aktualizowane i nie zawierały pełnych i rzetelnych danych.

Sprawozdania składane do Urzędu przed przedsiębiorców oraz ZGM z ilości odebranych i przekazanych do zlewni ścieków sporządzane były rzetelnie i terminowo.

W Urzędzie podejmowano działania w celu zbilansowania środków finansowych dla zrealizowania zaplanowanego przedsięwzięcia ujętego w AKPOŚK 2019.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny cząstkowe⁹ kontrolowanej działalności

OBSZAR

1. Planowanie, monitorowanie, koordynowanie i nadzorowanie realizacji zadań w zakresie gospodarki ściekowej

Opis stanu faktycznego

1.1. Organizacja zadań w zakresie gospodarki ściekowej

1.1.1. W Mieście nie ustalono szczególnych/ odrębnych rozwiązań organizacyjnych służących zbieraniu danych i informacji dotyczących realizacji KPOŚK, w tym od nadzorowanego przedsiębiorstwa wodociągowo-kanalizacyjnego, oraz od Gminy Wiejskiej Skórcz (dalej: „Gmina Wiejska”), wchodzącej w skład aglomeracji Skórcz (dalej: „aglomeracja”)¹⁰, weryfikacji tych danych oraz sporządzania sprawozdań z realizacji KPOŚK. Jak wyjaśnił Burmistrz, informacje na temat realizacji KPOŚK były zbierane i aktualizowane na bieżąco, w razie potrzeb, podczas spotkań roboczych.

Nie ustanowiono także, w sposób pisemny, sposobu nadzoru nad realizacją zadań w zakresie postępowania ze ściekami komunalnymi na obszarach nieobjętych siecią kanalizacyjną przez inne jednostki/podmioty, w tym przedsiębiorstwo wodociągowo-kanalizacyjne, gdyż jak wyjaśnił Burmistrz, Miasto było w ponad 98% skanalizowane i przypadki niepodłączenia do kanalizacji sanitarnej były sporadyczne.

(akta kontroli str. 9-11, 357-359)

⁸ Dz.U. z 2020 r. poz. 1439, ze zm.; dalej: „ucpg”.

⁹ Oceny cząstkowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena cząstkowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

¹⁰ Aglomeracja Skórcz, obowiązująca w okresie objętym kontrolą, została wyznaczona uchwałą nr 56/VI/15 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 26 stycznia 2015 r. w sprawie likwidacji dotychczasowej aglomeracji Skórcz i wyznaczenia aglomeracji Skórcz (Dz. Urz. Woj. Pom. poz. 455).

W regulaminie organizacyjnym Urzędu¹¹ nie określono zadań odnoszących się wprost do zadań związanych z gospodarką ściekową. Zadania te realizowane były w ramach ogólnych zadań Urzędu, przypisanych w szczególności Referatowi gospodarki komunalnej. Do zakresu Referatu należało m.in.:

- prowadzenie spraw administracyjnych dotyczących utrzymania i eksploatacji urządzeń komunalnym, w tym sieci wodociągowej, kanalizacji sanitarnej;
- programowanie i planowanie inwestycji miejskich;
- koordynowanie wykonywania inwestycji i remontów oraz zapewnienie prawidłowego przebiegu realizacji tych zadań;
- wydawanie zezwoleń na świadczenie usług w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych i transportu nieczystości ciekłych;
- prowadzenie ewidencji zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni ścieków;
- przyjmowanie i weryfikowanie przekazywanych przez przedsiębiorców posiadających zezwolenia na wywóz nieczystości ciekłych, sprawozdań o ilości zebranych ścieków oraz wykazów zawartych i rozwiązanych umów.

Zadania dotyczące sporządzania i przekazywania sprawozdań z realizacji KPOŚK oraz dokonywania przeglądu obszarów i granic aglomeracji, wynikające z art. 87, 89, 92 i 93 Prawa wodnego, nie zostały przypisane żadnej komórce organizacyjnej, jak również nie zostały szczegółowo określone w zakresie zadań i obowiązków służbowych pracownika je realizującego.

Ponadto w Regulaminie organizacyjnym i zakresach obowiązków pracowników Urzędu nie uwzględniono zadań obejmujących identyfikowanie nieruchomości niepodłączonych do istniejącej sieci kanalizacji sanitarnej oraz egzekwowanie od ich właścicieli obowiązku podłączenia tych nieruchomości do ww. sieci, kontroli gromadzenia nieczystości ciekłych w zbiornikach bezodpływowych oraz częstotliwości ich opróżniania, w tym zawartych umów na ich opróżnianie, nadzoru nad przedsiębiorstwem wodociągowo-kanalizacyjnym w zakresie zbierania i oczyszczania ścieków komunalnych

Burmistrz wyjaśnił, że ww. zadań nie przypisano do żadnego stanowiska z uwagi na bardzo małą liczbę pracowników Urzędu i określenie zadań w zakresach obowiązków w sposób ogólny. Ponadto wyjaśnił, że wszystkie ww. zadania były realizowane w ramach zadania dotyczącego „utrzymania porządku i czystości w Mieście”, który w regulaminie organizacyjnym Urzędu przypisano Referatowi gospodarki komunalnej.

(akta kontroli str.16-48, 354-356)

Zadania dotyczące planowania i realizacji inwestycji miejskich, w tym w zakresie zbierania i oczyszczania ścieków komunalnych w latach 2018-2020 wykonywał jeden pracownik – Kierownik Referatu gospodarki komunalnej. Za prowadzenie ewidencji udzielonych i cofniętych zezwoleń na prowadzenie działalności w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych i transportu nieczystości ciekłych¹², kontrolę spełniania przez przedsiębiorców warunków wydanych ww. zezwoleń oraz weryfikację składanych przez nich kwartalnych sprawozdań, prowadzenie ewidencji zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni ścieków, zapewnienie opróżniania zbiorników bezodpływowych w przypadku, gdy właściciel nieruchomości

¹¹ Nadanym zarządzeniem nr 6/2018 Burmistrza Miasta Skórcz z dnia 24 stycznia 2018 r. w sprawie Regulaminu Organizacyjnego Urzędu.

¹² Zadanie wskazane w zakresie obowiązków stanowiska przez cały okres objęty badaniem.

nie zawarł umowy na opróżnianie zbiornika¹³, odpowiedzialny był jeden pracownik zatrudniony na stanowisku ds. ochrony środowiska i gospodarki lokalowej.

Zadania z zakresu zbiorowego zaopatrzenia w wodę oraz odprowadzania i oczyszczania ścieków, w tym utrzymania i konserwacji sieci i urządzeń wodno-kanalizacyjnych oraz opróżniania zbiorników bezodpływowych, zgodnie ze statutem¹⁴, realizował ZGM.

(akta kontroli str. 49-57, 60-67)

1.1.2. W obowiązującym na terenie Miasta regulaminie utrzymania czystości i porządku¹⁵ określono następujące wymagania w zakresie częstotliwości i sposobów pozbywania się nieczystości ciekłych z terenu nieruchomości:

- pozbywanie się nieczystości ciekłych z terenu nieruchomości powinno się odbywać w sposób systematyczny, nie dopuszczając do przepełnienia urządzeń służących do gromadzenia nieczystości ciekłych, gwarantując zachowanie czystości i porządku na terenie nieruchomości;
- pozbywanie się nieczystości ciekłych, nieodebranych przez Miasta, powinno się odbywać na podstawie umowy z przedsiębiorcą posiadającym zezwolenie na prowadzenie działalności w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych i transportu nieczystości ciekłych.

(akta kontroli str.57-59)

1.2. Weryfikacja aglomeracji

1.2.1. Aglomeracja Skórcz o RLM równej 8.095, wyznaczona została uchwałą Sejmiku Województwa Pomorskiego dotyczącą utworzenia aglomeracji. Obszar aglomeracji obejmował całe miasto Skórcz i położone w Gminie Wiejskiej miejscowości: Barłożno, Czarnylas, Mirotki, Pączewo, Ryzowie, Wielbrandowo, Wielki Bukowice, Wolental i Wybudowanie Wielbrandowskie. Dla ustalenia wielkości aglomeracji przyjęto następujące dane: mieszkańcy – 6.630 RLM, turyści – 0 RLM oraz 1.466 RLM z zakładów przemysłowych, handlu i usług. Wydajność istniejącej oczyszczalni ścieków wynosiła około 9.908 RLM, a jej przepustowość średnia 725 m³/d (maksymalna 1.400 m³/d). Długość istniejącej zbiorczej sieci kanalizacji sanitarnej w aglomeracji wynosiła około 59,5 km, z której korzystało około 5.790 RLM. Na terenie aglomeracji budowano około 6,9 km zbiorczej sieci kanalizacji sanitarnej (w miejscowości Czarnylas), która miała obsługiwać docelowo 400 RLM. Ponadto na terenie aglomeracji planowano wybudowanie około 9,4 km zbiorczej sieci kanalizacji sanitarnej (w miejscowościach: Mirotki, Ryzowie i Wielki Bukowiec). Ogólny wskaźnik koncentracji dla planowanych do budowy sieci kanalizacyjnych wynosił 113,83 mieszkańca na km sieci, w tym dla obszarów o wymaganym wskaźniku 90 osób/km wynosił 91,3 osoby na 1 km sieci¹⁶, a dla obszarów o wymaganym wskaźniku 120 osób/km sieci wyniósł 121,13 osoby na km sieci¹⁷.

Zgodnie z art. 565 ust. 2 Prawa wodnego ww. uchwała zachowała moc do dnia 31 grudnia 2020 r.

(akta kontroli str. 124-169,194-203)

¹³ Zadania wskazane w zakresie obowiązków od 1 października 2020 r.

¹⁴ Nadanym uchwałą nr XXV/147/2013 Rady Miejskiej w Skórczu z dnia 7 lutego 2013 r.

¹⁵ Wprowadzonym uchwałą nr XXIV/144/2012 Rady Miejskiej w Skórczu z dnia 28 grudnia 2012 r. w sprawie regulaminu utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy Miejskiej Skórcz (Dz. Urz. Woj. Pom. z 2013 r. poz. 573, ze zm.).

¹⁶ 210 osób/2,3 km sieci

¹⁷ 860 osób/7,1 km sieci.

W okresie objętym kontrolą, w skład aglomeracji wchodziły dwie gminy, dla których liczba mieszkańców wyniosła odpowiednio:

- dla Miasta odpowiednio: 3.598 mieszkańców w 2018 r., 3.609 w 2019 r. i 3.571 w 2020 r.¹⁸, z czego wszyscy jej mieszkańcy wchodziłi w skład aglomeracji;
- dla Gminy Wiejskiej liczba mieszkańców wchodzących w skład aglomeracji wyniosła: 2.969 mieszkańców w 2018 r., 2.969 w 2019 r. i 2.969 w 2020 r.¹⁹, natomiast pozostających poza aglomeracją odpowiednio: 1.626 mieszkańców w 2018 r., 1.581 w 2019 r. oraz 1.575 w 2020 r.²⁰.

Z informacji uzyskanych od Wójta Gminy²¹, dotyczących liczby mieszkańców Gminy znajdujących się poza aglomeracją oraz sposobu zagospodarowania ścieków na tym obszarze, wynika, że były one zagospodarowywane przez bezodpływowe zbiorniki na gromadzone nieczystości ciekłe²² oraz przez przydomowe oczyszczalnie ścieków²³.

(akta kontroli str.381-383, 407)

1.2.2. W Mieście podejmowano działania w celu przyjęcia uchwały w sprawie obszarów i granic aglomeracji w trybie art. 87 ust. 1 Prawa wodnego, m.in. zlecono podmiotowi zewnętrznemu przeprowadzenie przeglądu aglomeracji i sporządzenie pełnej dokumentacji mającej na celu wyznaczenie nowej aglomeracji, w tym przygotowanie projektu uchwały Rady Miejskiej w Skórczu (dalej: „Rada Miejska”) w sprawie wyznaczenia aglomeracji²⁴. Ponadto 30 listopada 2020 r. Burmistrz zawarł z Wójtem Gminy porozumienie w sprawie wyznaczenia obszaru i granic aglomeracji, regulujące w szczególności zasady współdziałania przy realizacji zadania oraz podział kosztów²⁵. Dokumentację dotyczącą wyznaczenia aglomeracji przekazano do uzgodnienia, zgodnie z art. 87 ust. 4 Prawa wodnego, Dyrektorowi Zarządu Zlewni w Tczewie Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie (dalej: „PGW Wody Polskie”) oraz Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Gdańsku 1 grudnia 2020 r. Obydwa organy uzgodniły w zakresie swoich kompetencji projekt uchwały w sprawie wyznaczenia obszaru i granic aglomeracji i nie zgłosiły propozycji żadnych zmian.

Projekt uchwały zawierał wszystkie elementy wymagane § 4 rozporządzenia Ministra Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej z dnia 27 lipca 2018 r. w sprawie sposobu wyznaczenia obszarów i granic aglomeracji²⁶.

W trakcie kontroli NIK, 22 grudnia 2020 r., Rada Miejska przyjęła uchwałę w sprawie wyznaczenia obszaru i granic aglomeracji²⁷. W nowo wyznaczonej aglomeracji zmieniona została granica i wielkość aglomeracji. Zmiana granicy wynikała z rozbudowy systemu kanalizacyjnego na terenie miejscowości Wielki Bukowiec oraz rezygnacji z planowanej inwestycji w miejscowości Ryzowie ze względu na zmniejszoną liczbę mieszkańców, a tym samym zbyt niski wskaźnik koncentracji. Ponadto nastąpiło wyłączenie z istniejącej aglomeracji terenów przylegających do aglomeracji, które występowały poza miejscowościami zaopatrzonymi w system

¹⁸ Wg stanu na 30 września 2020 r.

¹⁹ Wg stanu na dzień 30 września 2020 r.

²⁰ Wg stanu na dzień 30.09.2020 r.

²¹ Na podstawie art. 29 ust. 1 pkt 2 lit. f ustawy o NIK.

²² Zaewidencjonowano 42 zbiorników.

²³ Zaewidencjonowano cztery przydomowe oczyszczalnie ścieków.

²⁴ Umowa nr BGK.271.1.131.2020 z 9 września 2020 r.

²⁵ Porozumienie nr SM.031.01.2020 z dnia 30 listopada 2020 r. w sprawie wyznaczenia obszaru i granic aglomeracji.

²⁶ Dz. U. poz. 1586.

²⁷ Uchwała nr XXIII/148/2020 Rady Miejskiej w Skórczu z dnia 22 grudnia 2020 r. w sprawie wyznaczenia obszaru i granic aglomeracji Skórcz (Dz. Urz. Woj. Pom. z 2021 r. poz. 136).

kanalizacji sanitarnej. Były to tereny w obrębach: Pączewo i Wielbrandowo. W nowo wyznaczonej aglomeracji RLM wynosiła 7.412, co stanowiło spadek o około 8% w stosunku do poprzednio obowiązującej aglomeracji. Zmiana ta wynikała głównie ze zmiany obszaru aglomeracji oraz zmniejszenia RLM przemysłu z 1.466 do 650. Długość istniejącej sieci kanalizacyjnej wynosiła 75,2 km, co stanowiło wzrost o około 26% (15,7 km) w porównaniu stanu z 2015 r. Na terenie aglomeracji nie planowano budowy nowej sieci kanalizacyjnej. Poziom skanalizowania aglomeracji określono na poziomie 98% jej wielkości wskazanej w RLM (nie uwzględniając RLM przemysłu i miejsc noclegowych).

(akta kontroli str.170-203)

1.2.3. Dane przekazane w ankietach aktualizacyjnych dla potrzeb sporządzania AKPOŚK 2017 i AKPOŚK 2021 w zakresie obszaru i granic oraz RLM aglomeracji były zgodne z obowiązującą uchwałą o ustanowieniu aglomeracji.

(akta kontroli str. 204-277)

1.3. Planowanie zadań w zakresie gospodarki ściekowej na terenie aglomeracji i obszarach poza aglomeracją

1.3.1. Zakres planowanych przedsięwzięć w aglomeracji ujęty w AKPOŚK 2017 przewidywał:

- budowę od 1 kwietnia 2017 r. do 31 grudnia 2021 r. 10 km sieci kanalizacyjnej²⁸ za kwotę 9.500,0 tys. zł;
- budowę od 1 kwietnia 2017 r. do 31 grudnia 2020 r. 30 indywidualnych systemów oczyszczania²⁹ za kwotę 250,0 tys. zł;
- modernizację oczyszczalni ścieków i zwiększenie jej przepustowości maksymalnej z 884 do 1.500 m³/d w okresie od 1 kwietnia 2017 r. do 31 grudnia 2019 r., za kwotę 4.500,0 tys. zł.

Jako źródła finansowania ww. inwestycji wskazano środki własne w kwocie 2.100,0 tys. zł, środki pozyskane z Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w kwocie 250,0 tys. zł oraz środki pozyskane Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Pomorskiego w wysokości 11.900,0 tys. zł.

(akta kontroli str. 12-15, 204-245)

1.3.2. Zakres przedsięwzięć ujęty w AKPOŚK 2017 był zgodny z danymi przekazanymi przez Miasto na potrzeby tej aktualizacji KPOŚK, przy czym Miasto błędnie wskazało wartości projektowe wydajności oczyszczalni przed i po modernizacji, co opisano w pkt 2 w sekcji „Stwierdzone nieprawidłowości”.

(akta kontroli str. 204-245)

1.3.3. Zakres ww. zadań zapewniał spełnienie przez aglomerację wszystkich trzech warunków dyrektywy 91/271/EWG tj.: wydajność oczyszczalni ścieków odpowiadającą przynajmniej ładunkowi generowanemu na obszarze aglomeracji, zgodność jakości ścieków oczyszczonych odprowadzanych z oczyszczalni z wymaganiami określonymi w przepisach Prawa wodnego i przepisach

²⁸ Zadania: „Rozbudowa kanalizacji sanitarnej w Gminie Skórcz – budowa kolektora sanitarnego Północ – Wielki Bukowiec”, „Rozbudowa kanalizacji sanitarnej w Gminie Skórcz – budowa kolektora sanitarnego Południe – Ryzowie” oraz „Rozbudowa kanalizacji sanitarnej w Gminie Skórcz – budowa kolektora sanitarnego Południe – Mirotki”. Zakładany przyrost liczby rzeczywistych mieszkańców wynosił 1.011. Planowana zmiana wskaźnika zbierania siecią (% RLM korzystających z sieci) po realizacji inwestycji z 85 do 100%.

²⁹ Zadania: „Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków dla mieszkańców Gminy Skórcz” i „Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków dla mieszkańców Miasta Skórcz”

wykonawczych do tej ustawy oraz wyposażenie aglomeracji w systemy zbierania ścieków komunalnych gwarantujące blisko 100% poziom obsługi.

(akta kontroli str.204-245)

1.3.4. W Urzędzie nie posiadano dokumentów dotyczących planowanego w AKPOŚK 2017 przyrostu liczby rzeczywistych mieszkańców podłączonych do sieci kanalizacyjnej i sposobu wyznaczenia tych wskaźników, gdyż, jak wyjaśnił Kierownik Referatu gospodarki komunalnej, inwestycje w ramach KPOŚK dotyczące budowy sieci kanalizacyjnej dotyczyły wyłącznie Gminy Wiejskiej.

(akta kontroli str. 360-363)

1.3.5. Planowany w AKPOŚK 2017 zakres zadań inwestycyjnych różnił się rzeczowo i finansowo od obowiązującej w 2017 r. uchwały Sejmiku określającej obszar i granice aglomeracji, która nie przewidywała rozbudowy i modernizacji oczyszczalni ścieków.

(akta kontroli str. 124-127, 204-245)

Urząd nie posiadał dokumentów planistycznych tj. wieloletniego planu rozwoju i modernizacji urządzeń wodociągowych i urządzeń kanalizacyjnych, gdyż jak wyjaśnił Burmistrz, realizacja inwestycji dotyczących sieci kanalizacyjnych odbywała się na podstawie bieżących potrzeb w tym zakresie zgłaszanych przez kierownika ZGM, mieszkańców oraz radnych podczas konstruowania budżetu Miasta na dany rok.

(akta kontroli str. 403-404)

1.3.6. W latach 2018-2020 obowiązywał w Mieście Regulamin dostarczania wody i odprowadzania ścieków przyjęty uchwałą Rady Miejskiej z 12 grudnia 2005 r.³⁰. W Mieście nie uchwalono regulaminu na podstawie art. 8 ustawy o zmianie ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków oraz niektórych innych ustaw.

Za sporządzenie projektu regulaminu w trybie określonym w ww. przepisach odpowiedzialny był Kierownik ZGM. W dniu 14 czerwca 2018 r. Rada Miejska przyjęła projekt regulaminu dostarczania wody i odprowadzania ścieków, który został przesłany do zaopiniowania przez organ regulacyjny wskazany w art. 27a ust. 1 ustawy z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków³¹, tj. Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej PGW Wody Polskie w Gdańsku (dalej: „RZGW”). Projekt ten uzyskał negatywną opinię dyrektora RZGW³². Uwagi RZGW dotyczyły m.in.

- niezgodnego z art. 19 ust. 5 pkt 1-5, 8 i 9 uzw nazewnictwa rozdziałów;
- tworzenia przez radę miasta nowych definicji tj. „ustawa”, „odbiorca”, „osoba ubiegająca się o przyłączenie”, „umowa”, „wodomierz”, „dodatkowy wodomierz”, „okres obrachunkowy”;
- powtarzania w projekcie regulaminu przepisów ustaw;
- nieokreślenia w regulaminie minimalnego poziomu usług świadczonych przez przedsiębiorstwo wodociągowo-kanalizacyjne;
- określenie warunków rozwiązywania i wygaśnięcia umowy, do czego organ stanowiący gminy nie został uprawniony;

³⁰ Uchwała Nr XXX/167/2005 Rady Miejskiej w Skórczu z dnia 12 grudnia 2005 r. w sprawie regulaminu dostarczania wody i odprowadzania ścieków na terenie Gminy Miejskiej Skórcz (Dz. Urz. Woj. Pom. z 2006 r. nr 30, poz. 580).

³¹ Dz. U. z 2020 r. poz. 2028 – dalej: „uzw”.

³² Postanowienie nr GD.RET.070/2/O/2018.KR z dnia 17 sierpnia 2018 r.

- wskazania w dokumencie konkretnego przedsiębiorstwa jako świadczącego usługi wodno-kanalizacyjne;
- nałożenia nieuprawnionych obowiązków na osoby ubiegające się o przyłączenie³³;
- określenia przesłanek negatywnych, tzn. odmowy przyłączenia do sieci, do czego organ stanowiący gminy nie miał kompetencji;
- uzależnienia zapewnienia wody na cele przeciwpożarowe od zawarcia umowy pomiędzy Miastem, przedsiębiorstwem i jednostką straży pożarnej.

ZGM przy opracowywaniu nowego projektu regulaminu nie uwzględnił uwag RZGW, a Rada Miejska 11 października 2018 r. przyjęła poprawiony projekt regulaminu. Projekt ten także uzyskał negatywną opinię dyrektora RZGW³⁴. Burmistrz wyjaśnił, że ww. postanowienie zostało niezwłocznie przekazane do ZGM, jednak nie wyznaczono Kierownikowi zakładu terminu na uwzględnienie uwag RZGW i opracowanie nowego projektu. Ponadto wskazał, że 16 maja 2019 r. projekt nowego regulaminu został przesłany przez kierownika ZGM na adres mailowy kierownika Referatu gospodarki komunalnej, jednakże z treści maila wynikało, że była to wersja robocza, a nie ostateczna, przeznaczona do wysłania do RZGW. Kierownik ZGM poinformował NIK³⁵, że w jego ocenie bezzasadne będzie dalsze procedowanie poprzedniej wersji regulaminu, gdyż w opracowaniu była najnowsza wersja, uwzględniająca ostatnie zmiany wprowadzone ustawą z dnia 13 lutego 2020 r. o zmianie ustawy – Prawo budowlane oraz niektórych innych ustaw³⁶.

(akta kontroli str. 68-123)

1.3.7. W okresie objętym kontrolą Miasto nie planowało i nie realizowało żadnych przedsięwzięć w zakresie przyłączania nowych użytkowników do sieci kanalizacyjnych, szczególnie nowo wybudowanych sieci, budowy i utrzymania stacji zlewnych. W AKPOŚK 2017 wskazano, że planowane było wybudowanie pięciu przydomowych oczyszczalni ścieków na terenie Miasta.

(akta kontroli str. 12-15, 204-245,353)

1.3.8. Ankieta do VI aktualizacji KPOŚK została przez Urząd sporządzona i terminowo przekazana do RZGW³⁷. W wyniku weryfikacji ankiety przez Krajowy Zarząd Gospodarki Wodnej PGW Wody Polskie, została ona przez Urząd uzupełniona w zakresie informacji dotyczących przepustowości oczyszczalni po realizacji inwestycji, przy czym dane te były nierzetelne, co opisano w pkt 2 w sekcji „Stwierdzone nieprawidłowości”. Ponadto wyjaśniono różnicę przekraczającą 5% pomiędzy RLM przyjętym w uchwale a RLM rzeczywistym.

(akta kontroli str. 246-277)

1.3.9. W ankiecie AKPOŚK 2021 wskazano planowaną na lata 2022-2027 budowę siedmiu kilometrów kanalizacji sanitarnej w miejscowości Mirotki. W wyniku tej inwestycji całkowity przyrost liczby rzeczywistych mieszkańców, którzy skorzystają z usług kanalizacyjnych nowo wybudowanej sieci miał wynieść 300. Inwestycja ta nie została ujęta w uchwale Rady Miejskiej w sprawie wyznaczenia obszaru i granic

³³ Konieczność załączenia do wniosku dokumentacji potwierdzającej tytuł prawny do korzystania z nieruchomości oraz mapy sytuacyjnej, określającej usytuowania nieruchomości względem istniejących sieci wodociągowej i kanalizacyjnej oraz innych obiektów i urządzeń uzbrojenia terenu,

³⁴ Postanowienie nr GD.RET.070/2/P2/2019.KR z dnia 25 lutego 2019 r.

³⁵ W trybie art. 29 ust. 1 pkt 2 lit. f ustawy o NIK.

³⁶ Dz. U. poz. 471, ze zm.

³⁷ Pismem z dnia 31 października 2019 r. Termin określony na przekazanie ankiety do RZGW określony został na 31 października 2019 r.

aglomeracji. Kierownik Referatu gospodarki komunalnej wyjaśnił, że omyłkowo nie wskazano w ankiecie AKPOŚK 2021 powyższej inwestycji.

(akta kontroli str. 246-277)

1.4. Monitorowanie realizacji zadań w zakresie gospodarki ściekowej na terenie aglomeracji (KPOŚK)

1.4.1. W zakresie sposobu monitorowania stanu i postępu oraz uzyskiwanych efektów z realizacji przedsięwzięć ujętych w AKPOŚK 2017 Burmistrz wyjaśnił, że ww. efekty, w tym wskaźniki zbierania siecią (% RLM korzystających z sieci), monitorowane były poprzez uzyskiwanie corocznych informacji o nowych podłączeniach do sieci kanalizacyjnej z ZGM oraz Urzędu Gminy w Skórczu, a rzeczywisty poziom wzrostu przyłączy ustalany był podczas spotkań dotyczących sporządzenia sprawozdania z realizacji KPOŚK. Burmistrz wskazał także, że dane przekazane przez ww. podmioty nie były weryfikowane, gdyż wynikały ze sprawozdań GUS składanych przez ZGM oraz pochodziły bezpośrednio od przedstawicieli Urzędu Miasta i Urzędu Gminy Wiejskiej, odpowiedzialnych za realizację tych zadań. Kierownik Referatu gospodarki komunalnej wyjaśnił ponadto, że spotkania dotyczące sprawozdań z realizacji KPOŚK nie były w żaden sposób dokumentowane, a sporządzanie sprawozdań polegało na tym, że przedstawiciele Miasta oraz Gminy Wiejskiej na podstawie posiadanych danych wspólnie wypełniali poszczególne kolumny tabeli sprawozdawczej w oparciu o sprawozdanie ubiegłoroczne.

(akta kontroli str.357-359)

1.4.2. W wyniku analizy stanu realizacji poszczególnych przedsięwzięć ujętych w AKPOŚK 2017 (opisanych w pkt. 1.3.1. wystąpienia) NIK ustaliła, że według stanu na dzień 30 września 2020 r. zadanie:

- pn. „Rozbudowa kanalizacji sanitarnej w Gminie Skórcz – budowa kolektora sanitarnego Północ – Wielki Bukowiec” zostało zrealizowane. W wyniku realizacji ww. zadania wybudowano 5,7 km sieci kanalizacyjnej. Na realizację zadania poniesiono nakłady w wysokości 2.324,8 tys. zł, z czego 1.422,23 tys. zł w okresie objętym badaniem;
- pn. „Rozbudowa i modernizacja oczyszczalni ścieków w Skórczu” – było w trakcie realizacji. Zgodnie z AKPOŚK 2017 przedsięwzięcie planowano zakończyć do 31 grudnia 2019 r., jednak z uwagi na brak dofinansowania i konieczność powtórzenia procedury przetargowej termin ten został przesunięty na luty 2021 r. Na realizację zadania poniesiono łączne nakłady w wysokości 6.691,8 tys. zł.

Jednocześnie zrezygnowano z zadań pn. „Rozbudowa kanalizacji sanitarnej w Gminie Wiejskiej – budowa kolektora sanitarnego Południe – Mirotki” oraz „Rozbudowa kanalizacji sanitarnej w Gminie Skórcz – budowa kolektora sanitarnego Południe – Ryzowie”. Miejscowość Ryzowie po aktualizacji granic aglomeracji znajdowała się poza obszarem aglomeracji. Odstąpiono także od budowy przydomowych oczyszczalni ścieków, gdyż, jak wyjaśnił Kierownik Referatu gospodarki komunalnej, brak było środków finansowych na realizację tego zadania.

(akta kontroli str. 12-15, 360-363)

1.4.3. Wskaźnik zbierania siecią w aglomeracji, podany w AKPOŚK 2017 wynosił 7.355 RLM³⁸, czyli 87,9%. Jak ustaliła NIK, wskaźnik ten na koniec 2018 i 2019

³⁸ Z czego 5.889 RLM mieszkańców i 1.466 RLM przemysłu.

i III kwartału 2020 r. wynosił odpowiednio 6.760³⁹, 6.706⁴⁰ oraz 6.263⁴¹ RLM czyli 93,9, 93,8 oraz 97,3%.

Liczba mieszkańców podłączonych do sieci kanalizacyjnej, zgodnie ze sprawozdaniami z realizacji KPOŚK, wynosiła 403 w 2018 r. i 30 w 2019 r. oraz 37 w 2020 r.

Oczyszczalnia ścieków w 2021 r., po oddaniu do użytkowania po modernizacji, jak wyjaśnił Kierownik Referatu gospodarki komunalnej, będzie posiadała wydajność odpowiadającą przynajmniej ładunkowi generowanemu na obszarze aglomeracji, oraz zapewniała zgodność jakości ścieków oczyszczonych odprowadzanych z oczyszczalni z wymaganiami określonymi w przepisach Prawa wodnego i przepisach wykonawczych do tej ustawy.

(akta kontroli str. 372-375, 381-383, 407)

1.4.4. Sprawozdania z realizacji KPOŚK za 2018 i 2019 r. zostały przez Urząd sporządzone i przekazane do PGW Wody Polskie z zachowaniem terminów wynikających z art. 89 ust. 1 Prawa wodnego. PGW Wody Polskie, w przypadku jednego ze sprawozdań (za 2018 r.) na podstawie art. 90 ust. 2 Prawa wodnego, wezwало do uzupełnienia sprawozdania w zakresie daty rozporządzenia (uchwały) ustanawiającego aglomerację oraz wyjaśnienie nadwyżki kwoty poniesionych nakładów w stosunku do kwoty źródeł pochodzenia nakładów finansowych w aglomeracji w roku sprawozdawczym. Uzupełnione sprawozdanie zostało przekazane w terminie wyznaczonym przez PGW Wody Polskie.

Analiza przekazanych sprawozdań wykazała, że ujęte w sprawozdaniach informacje i dane za rok sprawozdawczy w zakresie liczby i RLM mieszkańców korzystających z sieci kanalizacyjnej, ze zbiorników bezodpływowych, z przydomowych oczyszczalni ścieków oraz ilości ścieków dostarczanych do oczyszczalni taborem asenizacyjnym oraz oczyszczonych systemami indywidualnymi były nierzetelne, co zostało opisane w pkt 3 w sekcji „Stwierdzone nieprawidłowości”.

W wyniku porównania sprawozdań z realizacji KPOŚK za 2018 i 2019 r. sporządzonymi przez PGW Wody Polskie ze sprawozdaniami przekazanymi przez Urząd, ustalono, że dane za 2018 r. i 2019 r. znajdujące się w sprawozdaniu sporządzonym przez PGW Wody Polskie odpowiadają danym przekazanym przez Urząd.

(akta kontroli str. 278-352)

1.4.5. W badanym okresie na terenie Urząd realizował łącznie jedno przedsięwzięcie dotyczące gospodarki ściekowej, inne niż ujęte w AKPOŚK 2017, które dotyczyło budowy sieci kanalizacji sanitarnej przy ul. 27 Stycznia i Gniewskiej. W ramach realizacji ww. przedsięwzięcia zaplanowano wydatki w łącznej kwocie 35,0 tys. zł, z czego zrealizowane w okresie objętym kontrolą wydatki wyniosły 37,6 tys. zł. W wyniku przeprowadzonej inwestycji zapewniono możliwość przyłączenia do sieci kanalizacji sanitarnej dwóch nieruchomości, zamieszkałych łącznie przez cztery osoby.

(akta kontroli str. 13)

³⁹ Z czego 6.567 RLM mieszkańców i 630 RLM przemysłu.

⁴⁰ Przy czym RLM przemysłu wyniosło 0, z uwagi na pożar zakładu przemysłowego i brak dopływu ścieków do oczyszczalni od maja 2019 r.

⁴¹ Przy RLM przemysłu wynoszącym 0.

Kierownik Referatu gospodarki komunalnej wyjaśnił, że podanie nieprawidłowych danych wynikało omyłki w trakcie wypełniania ww. dokumentów.

(akta kontroli str. 204-278,384-402)

3. Nierzetelnie sporządzono sprawozdania z realizacji KPOŚK za 2018 i 2019, w zakresie liczby mieszkańców Miasta i RLM: korzystających z sieci kanalizacyjnej, ze zbiorników bezodpływowych, z systemów indywidualnych, liczby przydomowych oczyszczalni ścieków oraz ilości ścieków dostarczanych do oczyszczalni taborem asenizacyjnym, oczyszczonych systemami indywidualnymi.

W sprawozdaniach z realizacji KPOŚK za 2018 r. i 2019 r. wskazano odpowiednio, że:

- 6.269⁴³ i 6.329⁴⁴ mieszkańców aglomeracji korzystało z sieci kanalizacyjnej, podczas gdy faktycznie było to 6.130⁴⁵ oraz 6.293⁴⁶ osoby;
- 379⁴⁷ i 236⁴⁸ mieszkańców aglomeracji korzystało ze zbiorników bezodpływowych, podczas gdy faktycznie było to 411⁴⁹ i 255⁵⁰ osoby;
- 252⁵¹ i 28⁵² mieszkańców aglomeracji korzystało z systemów indywidualnych, podczas gdy faktycznie było to 26⁵³ i 30⁵⁴ osób;
- liczba przydomowych oczyszczalni ścieków wynosiła 63⁵⁵ i siedem⁵⁶ podczas gdy faktycznie było odpowiednio siedem⁵⁷ i osiem⁵⁸ systemów indywidualnych na terenie aglomeracji;
- ilość ścieków dostarczanych do oczyszczalni taborem asenizacyjnym wynosiła 7 tys. m³ i 8 tys. m³, podczas gdy faktycznie był to 1 tys. m³ i 1,2 tys. m³;
- ilość ścieków oczyszczonych systemami indywidualnymi wynosiła wyniosła 4 i 0,1 tys. m³, podczas gdy faktycznie⁵⁹ było to 0,9 tys. m³.

Ponadto, w sprawozdaniu z realizacji KPOŚK za 2018 r. nie ujęto kosztów związanych z inwestycjami na oczyszczalni w łącznej wysokości 0,65 tys. zł.

Podanie nierzetelnych danych w powyższym zakresie skutkowało także ustaleniem niewłaściwych wskaźników zbierania siecią w 2018 r. – 91,6% zamiast 93,9% oraz w 2019 r. – 94,4% zamiast 93,8%.

(akta kontroli str.279-353, 381-383)

⁴³ Z czego 3.479 mieszkańców Miasta i 2.790 – Gminy.

⁴⁴ Z czego 3.540 mieszkańców Miasta i 2.789 – Gminy.

⁴⁵ Z czego 3.509 mieszkańców Miasta i 2.621 – Gminy.

⁴⁶ Z czego 3.518 mieszkańców Miasta i 2.775 – Gminy.

⁴⁷ Z czego 108 mieszkańców Miasta i 271 – Gminy.

⁴⁸ Z czego 58 mieszkańców Miasta i 291 – Gminy.

⁴⁹ Z czego 79 mieszkańców Miasta i 332 – Gminy.

⁵⁰ Z czego 77 mieszkańców Miasta i 178 – Gminy.

⁵¹ Z czego 11 mieszkańców Miasta i 241 – Gminy.

⁵² Z czego 11 mieszkańców Miasta i 17 – Gminy.

⁵³ Z czego 10 mieszkańców Miasta i 16 – Gminy.

⁵⁴ Z czego 14 mieszkańców Miasta i 16 – Gminy.

⁵⁵ Z czego trzy na terenie Miasta i 60 – Gminy.

⁵⁶ Z czego trzy na terenie Miasta i cztery – Gminy.

⁵⁷ Z czego trzy na terenie Miasta i cztery – Gminy.

⁵⁸ Po cztery na terenie i Miasta i Gminy.

⁵⁹ Przyjmując wyliczenia szacunkowe określone na podstawie liczby mieszkańców korzystających z systemów indywidualnych i średniego rocznego zużycia wody na jednego mieszkańca w Polce (35,2 m³ w mieście i 33,3 m³ w gminie wiejskiej).

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. W Urzędzie nie sprawowano wystarczającego nadzoru nad ZGM zapewniającego rzetelne wykonanie zadania określonego w art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 27 października 2017 r. o zmianie ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków oraz niektórych innych ustaw polegającego na opracowaniu projektu Regulaminu dostarczania wody i odprowadzania ścieków, co miało wpływ na to, że do projekt opracowany przez ZGM ponownie nie został zaakceptowany przez organ regulacyjny, a do dnia zakończenia kontroli NIK w Mieście nie było regulaminu uchwalonego w trybie przewidzianym w art. 8 ww. ustawy. Zgodnie z § 1 ust. 3 statutu ZGM bezpośredni nadzór nad działalnością ZGM sprawował Burmistrz.

Burmistrz wyjaśnił, że Urząd zatrudniał bardzo małą liczbę pracowników, którzy w swoich zakresach obowiązków mieli bardzo szeroki wachlarz zadań bieżących do realizacji i brakowało im czasu na monitorowanie.

Projekt regulaminu powinien zostać opracowany w ZGM, któremu Burmistrz nie wyznaczył terminu na uwzględnienie uwag RZGW, nie monitorował postępów prac nad ich uwzględnieniem, ani nie zweryfikował czy uwagi organu regulacyjnego zostały uwzględnione przed ponownym przyjęciem projektu przez Radę Miejską w październiku 2018 r., w wyniku czego projekt ponownie nie został zaakceptowany przez organ regulacyjny. Dlatego, zdaniem NIK, powyższe wyjaśnienia nie usprawiedliwiają stwierdzonej przez NIK nieprawidłowości.

(akta kontroli str. 62-67, 77-123)

2. W ankietach do AKPOŚK 2017 i AKPOŚK 2021 nierzetelnie wskazano wartości projektowe wydajności oczyszczalni przed i po modernizacji, a w przypadku ankiety do AKPOŚK 2021 również w zakresie średniej i docelowej przepustowości oczyszczalni po realizacji inwestycji.

W ankiecie do AKPOŚK 2017 wskazano, że:

- projektowa maksymalna wydajność oczyszczalni wynosiła 1.500 RLM, podczas gdy prawidłową wartością było 9.908 RLM;
- wydajność oczyszczalni po realizacji inwestycji w RLM będzie wyniosła 9.214, podczas gdy prawidłową wartością było 7.050 RLM⁴².

W ankiecie do AKPOŚK 2021 wskazano, że:

- projektowa maksymalna wydajność oczyszczalni wynosi 1.000 RLM, podczas gdy prawidłową wartością było 9.908 RLM;
- średnia przepustowość oczyszczalni po realizacji inwestycji wynosić będzie 725 m³/d, podczas gdy prawidłową wartością było 1.000 m³/d;
- docelowa przepustowość oczyszczalni po realizacji inwestycji wynosić będzie 884 m³/d, podczas gdy prawidłową wartością było 1.500 m³/d.

Ponadto, w ankiecie do AKPOŚK 2021 nie wskazano wydajności oczyszczalni po realizacji inwestycji, podczas gdy będzie ona wynosiła 7.050 RLM, oraz podano inwestycję polegającą na budowie sieci kanalizacji sanitarnej w miejscowości Mirotki, która nie została ujęta w uchwale Rady Miejskiej w sprawie wyznaczenia obszaru i granic aglomeracji.

Skutkiem powyższej nieprawidłowości było przyjęcie nierzetelnych danych w KPOŚK.

⁴² Wydajność oczyszczalni obliczono na podstawie wyników badań ścieków przy projektowanej przepustowości oczyszczalni 1.000 m³/d w następujący sposób: 1.000 m³/d*423 g/m³:60 g O₂/M*d.

2. Sprawowanie nadzoru nad postępowaniem ze ściekami komunalnymi na obszarze gminy

Opis stanu faktycznego

2.1. Sprawowanie nadzoru nad ściekami komunalnymi na obszarze gminy

2.1.1. W latach 2018-2020 (III kwartał) w Mieście mieszkało odpowiednio 3.598, 3.609 i 3.571 osób, z których odpowiednio 3.509, 3.518 oraz 3.484 odprowadzało nieczystości płynne siecią kanalizacyjną do oczyszczalni ścieków. Ponadto odpowiednio 79, 77 i 68 mieszkańców odprowadzało nieczystości do zbiorników bezodpływowych, a odpowiednio 10, 14 i 19 osób zbierało i oczyszczało ścieki w przydomowych oczyszczalniach ścieków.

W kontrolowanym okresie ww. formami zbierania i oczyszczania ścieków komunalnych objętych było 100% mieszkańców Miasta. W kolejnych latach okresu 2018-2020 (III kwartał) z terenu Miasta oprowadzono ogółem 159,4, 130,9 oraz 82,9 tys. m³, z czego 159, 130,3 oraz 82,3 tys. m³ z sieci kanalizacyjnej, a 0,4, 0,6 oraz 0,6 tys. m³ ścieków dostarczono do oczyszczalni taborem asenizacyjnym. Urząd nie posiadał danych o ilości odprowadzanych ścieków przez zbierających i oczyszczających ścieki w przydomowych oczyszczalniach ścieków.

(akta kontroli str.405-408, 437-451)

2.1.2. Urząd prowadził w formie elektronicznej (plik xls) ewidencje zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni ścieków. Ewidencje te zostały zaktualizowane w 2019 r. na podstawie ankiet przekazanych przez właścicieli nieruchomości z terenu Miasta, i do czasu rozpoczęcia kontroli przez NIK nie były modyfikowane i uzupełniane. Do 2019 r. ewidencja obejmował jedynie zbiorniki bezodpływowe ze wskazaniem właściciela nieruchomości i adresu. Od 2019 r. ewidencje zawierały: adres miejsca lokalizacji (miejscowość, ulica, nr domu, nr działki ewidencyjnej, obręb ewidencyjny), dane osobowe właściciela/współwłaściciela/użytkownika, rodzaj zabudowy, informacje na temat posiadania indywidualnego systemu zagospodarowania nieczystości ciekłych, liczbę nieruchomości/ mieszkań oraz liczbę osób korzystających ze zbiornika bezodpływowego lub przydomowej oczyszczalni ścieków, pojemność zbiornika, technologię wykonania, rok budowy/ instalacji, częstotliwość opróżniania zbiornika w ciągu roku (m³/tydzień, miesiąc lub rok), informacje o podpisaniu umowy z firmą na opróżnianie zbiornika.

Według stanu na dzień 30 września 2020 r. w ewidencjach ujęte były trzy przydomowe oczyszczalnie ścieków, 23 zbiorniki bezodpływowe, a w dwóch przypadkach wskazano, że nieruchomości nie posiadały odbiornika nieczystości płynnych.

W wyniku badania wszystkich nieskanalizowanych nieruchomości ustalono, że ewidencja nie zawierała pełnych i rzetelnych danych dotyczących zarówno zbiorników bezodpływowych jak i przydomowych oczyszczalni ścieków, co zostało opisane w pkt 1 sekcji „Stwierdzone nieprawidłowości”.

(akta kontroli str. 419-422)

W toku kontroli ustalono, że na terenie Miasta znajdowały się:

- trzy nieruchomości wyposażone w przydomowe oczyszczalnie ścieków i 27 nieruchomości wyposażonych w zbiorniki bezodpływowe w 2018 r.;
- cztery nieruchomości wyposażone w przydomowe oczyszczalnie ścieków i 24 nieruchomości wyposażonych w zbiorniki bezodpływowe w 2019 r.;

Kierownik Referatu gospodarki komunalnej wyjaśnił, że:

- sprawozdania były przygotowywane na podstawie wiedzy posiadanej na dzień ich sporządzenia;
- uznano, że wszystkie ścieki dostarczane do oczyszczalni pochodzą z terenu aglomeracji;
- błędnie wskazano ilość ścieków oczyszczonych systemami indywidualnymi;
- omyłkowo nie wskazano kosztów zakupu tablicy informacyjnej dot. rozbudowy i modernizacji oczyszczalni ścieków;
- nie weryfikowano danych otrzymanych od pracownika Urzędu Gminy Wiejskiej Skórcz podczas spotkań roboczych.

(akta kontroli str. 367-371, 378-380, 384-402)

Odnosząc się do wyjaśnień Kierownika Referatu gospodarki komunalnej, NIK wskazuje, że Miasto, jako gmina wiodąca w aglomeracji, powinno zapewnić pozyskiwanie rzetelnych danych dla całego obszaru aglomeracji oraz właściwą ich weryfikację. W ocenie NIK jedynie rzetelne dane będą prezentowały rzeczywisty stan realizacji KPOŚK w aglomeracji. Sprawozdania jednostkowe z aglomeracji są podstawą do sporządzenia przez PGW Wody Polskie sprawozdania z realizacji KPOŚK na poziomie kraju, a także sporządzenia dwuletniego sprawozdania z wykonania KPOŚK, które przekazywane są także Komisji Europejskiej.

OCENA CZĄSTKOWA

Miasto było organizacyjnie przygotowane do realizacji zadań w zakresie zbierania i oczyszczania ścieków komunalnych. Zadania związane z gospodarką ściekową realizowano w ramach ogólnych zadań Urzędu, przypisanych w szczególności Referatowi gospodarki komunalnej. Obowiązki gminy wiodącej, ujęte w Prawie wodnym, w zakresie sporządzania i przekazywania sprawozdań z realizacji KPOŚK oraz dokonywania przeglądu i granic aglomeracji nie zostały przypisane żadnej z komórek organizacyjnych Urzędu, jak również nie zostały szczegółowo określone w zakresie zadań i obowiązków służbowych pracownika je realizującego, tym niemniej nie miało to wpływu (w okresie objętym kontrolą) na ich wykonywanie.

Przedsięwzięcia zaplanowane w AKPOŚK 2017 na lata objęte kontrolą, zrealizowano w zmodyfikowanym zakresie. Dokonano przeglądu obszarów i granic aglomeracji oraz zaistniałych zmian RLM w aglomeracji. W okresie objętym kontrolą opracowano projekt uchwały w sprawie wyznaczenia obszaru, wielkości i granic aglomeracji, który został pozytywnie zaopiniowany przez właściwe w tym zakresie podmioty. Uchwałę podjęto w trakcie kontroli NIK, przed utratą mocy przez poprzednio regulujących te kwestie akt prawa miejscowego. Ankiety do AKPOŚK 2017 i AKPOŚK 2021 oraz sprawozdania z realizacji KPOŚK za 2018 i 2019 rok zostały terminowo przekazane, jednak niektóre przekazane w nich dane były nierzetelne. W Urzędzie nie zapewniono także wystarczającego nadzoru nad opracowaniem przez ZGM projektu Regulaminu dostarczania wody i odprowadzania ścieków.

jeden i dwa podmioty⁶⁰ na podstawie decyzji Burmistrza, zgodnie z art. 7 ust. 6 ucpg oraz jeden podmiot (ZGM), na podstawie art. 7 ust. 5 ucpg. Ewidencja ta była zgodna z danymi o liczbie podmiotów prowadzących ww. działalność.

(akta kontroli str.435-436)

Przedsiębiorcy, którzy uzyskali pozwolenia na odbiór i transport nieczystości płynnych, składali kwartalne sprawozdania z prowadzonej działalności. Liczba złożonych sprawozdań odpowiadała sumie podmiotów prowadzących ww. działalność w każdym kwartale okresu objętego kontrolą. Nie ujawniono przypadków niezłożenia sprawozdania przez przedsiębiorcę.

(akta kontroli str.452-453)

Po analizie 22 sprawozdań kwartalnych złożonych w badanym okresie przez ww. podmioty działające na terenie Miasta:

- nie ujawniono sprawozdań sporządzonych nierzetelnie lub przesłanych po terminie;
- wszystkie sprawozdania zawierały informacje i wykazy wymagane art. 9o ust. 3 i 4 ucpg;
- nie wymagały uzupełnień lub poprawek oraz podejmowania przez Burmistrza działań administracyjnych;
- na sprawozdaniach brak było śladów rewizyjnych w zakresie weryfikacji ich prawidłowości przez pracowników Urzędu. Burmistrz wyjaśnił, że pracownik Urzędu weryfikował terminowość i prawidłowość sporządzenia sprawozdań kwartalnych przez podmioty prowadzące działalność w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych i transportu nieczystości ciekłych w momencie przyjęcia sprawozdania.

(akta kontroli str. 454-532)

W latach 2018-2020 (III kwartały), w świetle treści sprawozdań złożonych przez przedsiębiorców i ZGM, do stacji zlewnych dostarczono odpowiednio 431,44, 579,29 oraz 552,43 m³ ścieków komunalnych odpowiednio od czterech do sześciu, od trzech do siedmiu oraz od dwóch do dziewięciu właścicieli nieruchomości.

(akta kontroli str.452-453)

Do stacji zlewnych dostarczono łącznie w kontrolowanym okresie odpowiednio 6.920,56, 8.319,08 i 5.991,26 m³ ścieków. Ilość ścieków odebranych przez działającą na terenie Miasta stację zlewną była wyższa od ilości ścieków przekazanych z Miasta o odpowiednio 6.489,12, 4.739,79 oraz 5.438,83 m³ i wynikała z przyjmowania przez tą zlewnię nieczystości również z sąsiedniej gminy.

(akta kontroli str. 437-451)

2.2. Zwiększenie liczby użytkowników sieci kanalizacyjnej

2.2.1. Urząd, na dzień 30 września 2020 r. nie zidentyfikował żadnych nieruchomości, których właściciele zgodnie z art. 5 ust. 1 pkt 2 ucpg zobowiązani byli do ich przyłączenia do istniejącej sieci kanalizacyjnej.

W wyniku badania wszystkich nieskanalizowanych nieruchomości NIK ustaliła, że w Mieście na dzień 30 września 2020 r. było 30 nieruchomości niepodłączonych do sieci kanalizacyjnej, z czego pięć nieruchomości wyposażonych było w przydomowe oczyszczalnie ścieków, 13 nieruchomości położonych było przy nieskanalizowanych ulicach, a dla 11 nieruchomości Urząd nie zapewnił technicznych możliwości podłączenia do sieci kanalizacyjnej, tj. sieć wybudowana

⁶⁰ Jeden podmiot zarejestrowany w 2020 r. wywozi nieczystości tylko z pojemników typu TOI TOI.

- pięć nieruchomości wyposażonych w przydomowe oczyszczalnie ścieków i 25 nieruchomości wyposażonych w zbiorniki bezodpływowe w 2020 r.

(akta kontroli str. 408-412)

2.1.3. W sprawozdaniu SG-01 za 2018 i 2019 rok, przekazywanym do Głównego Urzędu Statystycznego (dalej: „GUS”), podano nierzetelne dane dotyczące liczby zbiorników bezodpływowych oraz nieczystości ciekłych (ścieków bytowych) odebranych i przekazanych do stacji zlewnych w ciągu roku, co opisano w pkt 2 w sekcji „Stwierdzone nieprawidłowości”.

(akta kontroli str. 413-418)

2.1.4. Pracownicy Urzędu nie prowadzili kontroli częstotliwości opróżniania zbiorników bezodpływowych przez właścicieli nieruchomości, co opisano szczegółowo w pkt 3 w sekcji „Stwierdzone nieprawidłowości”.

(akta kontroli str. 573-576)

W toku kontroli NIK ustaliła, że nieczystości wywożone były, przyjemniej raz w roku z:

- 16 nieruchomości z 27 posiadających zbiorniki bezodpływowe w 2018 r.;
- 13 nieruchomości z 25 posiadających zbiorniki bezodpływowe w 2019 r.;
- 14 nieruchomości z 26 posiadających zbiorniki bezodpływowe w 2020 r. (III kwartały).

Burmistrz wyjaśnił, że Urząd nie miał wiedzy, czy właściciele wszystkich nieruchomości opróżniali zbiorniki bezodpływowe, ponieważ niektórzy mieszkańcy mogli i zapewne korzystali z usług firm asenizacyjnych niewpisanych do rejestru działalności regulowanej, prowadzonej na terenie Miasta. W jego ocenie taka sytuacja zapewne podyktowana była niższymi kosztami świadczonej usługi.

(akta kontroli str. 533, 573-576)

W wyniku kontroli NIK ustaliła także, że w latach 2019-2020 (III kwartał) jedynie dwóch właścicieli nieruchomości (z odpowiednio 25 i 26 posiadających zbiorniki bezodpływowe) miało podpisane umowy na wywóz nieczystości ciekłych. Jak wyjaśnił Burmistrz, Urząd od marca 2019 r. dysponował wiedzą ilu właścicieli nieruchomości, które były wyposażone w zbiorniki bezodpływowe, posiadało umowy na ich opróżnianie. Wyjaśnił także, że po sporządzeniu ewidencji i pozyskaniu informacji, że właściciele nieruchomości nie mieli podpisanych umów na odbiór nieczystości płynnych, pracownik Urzędu poinformował telefonicznie właścicieli o konieczności zawarcia takich umów. Burmistrz wskazał również, że większość mieszkańców uznała, że podpisywanie stałych umów było dla nich niekorzystne, ponieważ dany przedsiębiorca mógł windować ceny, a w ich przypadku korzystniej było przeprowadzić rozeznanie wśród przedsiębiorców o aktualnych cenach na dzień planowanego wywozu. Ponadto Burmistrz wyjaśnił, że w przypadku braku ww. umów, nie organizowano, w związku z art. 6 ust. 6 ucpg, opróżniania zbiorników, gdyż fakt niezawarcia umowy nie był w jego ocenie jednoznaczny z brakiem opróżniania zbiorników.

(akta kontroli str. 409-411, 565-569)

2.1.5. W Urzędzie prowadzono w formie elektronicznej (plik word) rejestr podmiotów prowadzących działalność w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych i transportu nieczystości ciekłych na terenie Miasta. W latach 2018-2020 (do 30 września) na terenie Miasta działalność w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych i transportu nieczystości ciekłych prowadziło odpowiednio jeden,

w latach 2003-2013 nie została doprowadzona do granic działek. Jak wyjaśnił Burmistrz, Miasto nie posiadało środków finansowych na zapewnienie warunków technicznych dla przyłączenia nieruchomości zlokalizowanych w pobliżu sieci kanalizacji sanitarnej, z powodu znacznego obniżenia wpływów z podatków i opłat związanego w szczególności z pożarem dużego zakładu produkcyjnego, mającego swoją siedzibę na terenie Miasta oraz pandemią COVID-19

Ponadto w wyniku analizy sprawozdań kwartalnych składanych przez ZGM oraz przedsiębiorcę posiadającego zezwolenie na prowadzenie działalności w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych i transportu nieczystości ciekłych NIK ustaliła, że właściciel jednej nieruchomości zlokalizowanej w budynku wielorodzinnym czterolokalowym⁶¹, miał techniczne możliwości jej podłączenia do istniejącej sieci kanalizacyjnej (oddanej do użytkowania w 2010 r.).

Burmistrz wyjaśnił, że Urząd nie posiadał wiedzy na temat niepodłączenia jednego mieszkania w budynku wielorodzinnym do kanalizacji sanitarnej, a wiedza ta pozyskana została dopiero podczas kontroli NIK.

(akta kontroli str. 533-564)

2.2.2. W okresie objętym kontrolą Urząd realizował jedno przedsięwzięcie dotyczące budowy sieci kanalizacji sanitarnej, opisane w pkt 1.4.5. Sieć oddano do użytkowania w 2019 r. i w grudniu 2019 r. właściciele obu nieruchomości podłączyli je do sieci.

(akta kontroli str. 13)

2.2.3. W Mieście nie realizowano działań informacyjno-edukacyjnych dla zwiększenia liczby użytkowników wybudowanej sieci kanalizacyjnej, gdyż, jak wyjaśnił Burmistrz, liczba zbiorników bezodpływowych była bardzo mała.

(akta kontroli str. 565-569)

2.2.4. Urząd nie zapewniał w latach 2018-2020 (III kwartał) dofinansowania do wykonania przyłączy do sieci kanalizacyjnej, nie określono także zasad i warunków takiego finansowania, z uwagi na niski budżet Miasta, który uniemożliwił, w ocenie Burmistrza, udzielenie takich dofinansowań.

(akta kontroli str. 565-569)

2.2.5. W latach 2018-2020 (III kwartał) w Urzędzie nie wszczęto żadnego postępowania administracyjnego zmierzającego do wydania decyzji nakazującej właścicielom nieruchomości ich przyłączenia do sieci kanalizacyjnej. Burmistrz nie wszczął także takiego postępowania w odniesieniu do jednego właściciela nieruchomości, który nie wykonał obowiązku przyłączenia jej do sieci.

Burmistrz wyjaśnił, że w Urzędzie nie posiadano wiedzy na temat niepodłączenia do sieci kanalizacyjnej jednego mieszkania w budynku wielorodzinnym, a wiedzę tę pozyskano dopiero w trakcie kontroli NIK. Wskazał także, że w wyniku rozmowy z jednym z najemców uzyskano informację, że w lokalu ścieki kuchenne były odprowadzane do kanalizacji sanitarnej, ale lokal ten nie posiadał toalety. Ponadto wyjaśnił, że w pracownicy Urzędu wystąpią do właściciela budynku o wykonanie toalety, która będzie podłączona do sieci.

(akta kontroli str. 562-564, 588-589)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Prowadzone w Urzędzie ewidencje zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni ścieków ewidencja nie zawierały pełnych i rzetelnych danych. W

⁶¹ W lokalu nie było łazienki, natomiast ścieki kuchenne włączone były do kanalizacji sanitarnej.

ewidencji zbiorników bezodpływowych nie wskazano trzech nieruchomości wyposażonych w zbiorniki, a ponadto ujęto dwie nieruchomości, które zostały podłączone do sieci kanalizacyjnej w 2019 r., niewłaściwie wskazano adres dwóch nieruchomości i dwóch przypadkach wskazano, że nieruchomości nie miały odbiornika nieczystości ciekłych pomimo, że takie zbiorniki posiadały. Ponadto, zgodnie z danymi o liczbie zaewidencjonowanych przydomowych oczyszczalni ścieków posiadanych przez Starostę Starogardzkiego⁶², jako organ administracji architektoniczno-budowlanej, w Mieście w latach 2018-2020 (do 17 grudnia) zgłoszono budowę dwóch przydomowych oczyszczalni. Powyższe oczyszczalnie, oddane do użytkowania w 2019 i 2020 r., nie zostały ujęte w ewidencji przydomowych oczyszczalni ścieków.

Skutkiem nierzetelnego prowadzenia powyższych ewidencji był brak wiedzy na temat faktycznej liczby osób korzystających ze zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni ścieków oraz brak należytego nadzoru nad gromadzeniem i pozbywaniem się nieczystości ciekłych.

Burmistrz wyjaśnił, że ewidencję wykonała firma zewnętrzna i od czasu jej sporządzenia nie była ona aktualizowana. Ponadto wskazał, że Urząd nie posiadał informacji o wybudowanych przydomowych oczyszczalniach ścieków, gdyż mieszkańcy nie zgłosili faktu posiadania przydomowych oczyszczalni, a Starostwo Powiatowe nie przekazało do Urzędu informacji na temat złożonych zgłoszeń budowy z terenu Miasta.

Ewidencje, w trakcie kontroli NIK, zostały uzupełnione i poprawione.

(akta kontroli str.407-412, 419-422, 573-587, 590-593)

2. W sprawozdaniu SG-01, przekazanym do GUS za rok 2018 i 2019 wskazano nierzetelne dane w zakresie nieczystości ciekłych (ścieków bytowych) odebranych w ciągu roku i przekazanych do stacji zlewnej oraz liczby zbiorników bezodpływowych. W sprawozdaniu za rok 2018 i 2019 wskazano, odpowiednio że:

- odebrano odpowiednio: 825 m³ i 585 m³ ścieków bytowych, zamiast 431,4 m³ oraz 579,3 m³;
- na terenie Miasta było odpowiednio: 30 i 22 zbiorniki bezodpływowe, zamiast 27 i 24.

Burmistrz wyjaśnił, że nie miał wiedzy, na jakiej podstawie merytoryczny pracownik wprowadził wskazane dane, gdyż od września 2020 r. pracownik prowadzący powyższe zadania przeszedł na emeryturę.

(akta kontroli str. 407-418, 573-576)

3. W latach 2018-2020 (III kwartały), pomimo obowiązku nadzoru przewidzianego w treści art. 5 ust. 6 ucpg, a także wprowadzonego od 6 września 2019 r. obowiązku kontroli przewidzianego w art. 6 ust. 5a ww. ustawy, w Urzędzie nie podejmowano w stosunku do właścicieli nieruchomości, które nie były podłączone się do sieci kanalizacji sanitarnej i nie były wyposażone w przydomowe oczyszczalnie ścieków, żadnych działań w zakresie sprawdzenia prawidłowości realizacji przez właścicieli tych nieruchomości obowiązku gromadzenia nieczystości ciekłych w zbiornikach bezodpływowych oraz częstotliwości ich opróżniania. W szczególności nie identyfikowano właścicieli nieruchomości, który nie podpisali umów na korzystania z usług wykonywanych przez ZGM lub przedsiębiorcę posiadającego zezwolenie na prowadzenie działalności w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych i transportu

⁶² Przekazanymi na podstawie art. 29 ust. 1 pkt 2 lit. f ustawy o NIK.

nieczystości ciekłych oraz nieruchomości, z których zgodnie ze sprawozdaniami kwartalnym składanymi przez ww. podmioty, nieczystości nie były wywożone.

NIK ustaliła, że w latach 2019-2020 właściciele odpowiednio 23 i 24 nieruchomości wyposażonych w zbiorniki bezodpływowe, co stanowiło 92% wszystkich nieruchomości wyposażonych w te zbiorniki, nie miało zawartej takiej umowy. Ponadto, z analizy sprawozdań kwartalnych składanych przez podmioty prowadzące działalność w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych i transportu nieczystości ciekłych na terenie Miasta wynika, że w latach 2018-2020 (III kwartał) odpowiednio 11, 12 oraz 12⁶³ właścicieli nieruchomości niepodłączonych do sieci kanalizacyjnej i niewyposażonych w przydomowe oczyszczalni ścieków nie korzystało z usług ZGM lub firmy asenizacyjnej wpisanej do rejestru działalności regulowanej, prowadzonej na terenie Miasta.

W skutek powyższej nieprawidłowości nie zorganizowano, wbrew wymogowi wynikającemu z art. 6 ust. 6 ucpg w zw. z art. 6 ust. 1 pkt 1 ww. ustawy, opróżniania zbiorników bezodpływowych w przypadku właścicieli nieruchomości, którzy nie posiadali umów na usługi opróżniania tych zbiorników i transportu nieczystości ciekłych, tj. nie wydawano decyzji, o których mowa w art. 6 ust. 7 ww. ustawy. Zgodnie z art. 6 ust. 1 ucpg, właściciele nieruchomości, którzy pozbywają się z terenu nieruchomości nieczystości ciekłych, wykonując obowiązek określony w art. 5 ust. 1 pkt 3b⁶⁴, są obowiązani do udokumentowania w formie umowy korzystania z ww. usług, przez okazanie takich umów i dowodów uiszczenia opłat za te usługi.

Co więcej, w skutek braku nadzoru nad realizacją obowiązków w zakresie gospodarki ściekowej przez właścicieli nieruchomości, w Urzędzie nie posiadano wiedzy na temat niepodłączenia jednego mieszkania w budynku wielorodzinnym do kanalizacji sanitarnej. Brak tej wiedzy uniemożliwił ustalenie przesłanek do wszczęcia postępowania administracyjnego w celu wydania decyzji nakazującej właścicielom nieruchomości wykonanie obowiązku przyłączenia, zgodnie z art. 5 ust. 7 w zw. z art. 5 ust. 1 pkt 2 ucpg.

(akta kontroli str.409-411, 533, 588-598)

Jak wyjaśnił Burmistrz nieprowadzenie kontroli gromadzenia nieczystości ciekłych z zbiornikach bezodpływowych wynikało z faktu, że w Urzędzie zatrudnionych było tylko 15 pracowników łącznie z Burmistrzem, natomiast w Referacie gospodarki komunalnej pracowało tylko pięć osób, z tym jeden kontroler techniczny/informatyk na 5/8 etatu i cztery osoby na 3,75 etatu. Ponadto wyjaśnił, że pracownik merytoryczny zajmujący się kwestiami gospodarki ściekowej odpowiedzialny był także za przyznawanie dodatków mieszkaniowych, prowadzenie spraw dot. decyzji środowiskowych, sprawy związane z wycinką drzew i krzewów, rozliczanie azbestu oraz politykę lokalową.

Burmistrz ponadto wyjaśnił, że nie organizowano, w związku z art. 6 ust. 6 ucpg, opróżniania zbiorników bezodpływowych, w przypadku braku umowy, gdyż fakt niezawarcia umowy, w jego ocenie, nie był jednoznaczny z brakiem opróżniania zbiorników.

(akta kontroli str. 573-76)

W ocenie NIK wyjaśnienia Burmistrza nie uzasadniają naruszenia obowiązków wynikających z przepisów prawa.

⁶³ Co stanowiło 41, 48 oraz 46% wszystkich właścicieli nieruchomości posiadających zbiorniki bezodpływowe.

⁶⁴ Tj. pozbywania się zebranych na terenie nieruchomości m.in. nieczystości ciekłych w sposób zgodny z przepisami ustawy i przepisami odrębnymi.

OCENA CZĄSTKOWA

Miasto dysponowało ewidencją zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni ścieków, przy czym nie była ona prowadzona rzetelnie. Sprawozdania z ilości odebranych i przekazanych do zlewni ścieków składane były przez przedsiębiorców oraz ZGM terminowo. Jednakże w Urzędzie nie podejmowano w stosunku do właścicieli nieruchomości, którzy nie podłączyli się do sieci kanalizacji sanitarnej i gromadzili nieczystości ciekłe w zbiornikach bezodpływowych, żadnych działań w zakresie sprawdzenia prawidłowości realizacji przez właścicieli tych nieruchomości obowiązku gromadzenia nieczystości ciekłych w zbiornikach bezodpływowych oraz częstotliwości ich opróżniania. Nierzetelnie sporządzono także sprawozdania SG-01, przekazane do GUS za rok 2018 i 2019.

OBSZAR

3. Finansowanie zbierania i oczyszczania ścieków komunalnych

Opis stanu faktycznego

3.1. Zapewnienie środków na finansowanie zbierania i oczyszczania ścieków komunalnych

3.1.1. W Mieście podejmowało działania w celu zapewnienia środków finansowych na planowaną w KPOŚK realizację przedsięwzięcia pn. „Rozbudowa i modernizacja oczyszczalni ścieków w Skórczu”, w tym m.in. złożono wniosek o dofinansowanie projektu w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Pomorskiego na lata 2014-2020 oraz zaciągnięto pożyczkę z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Gdańsku.

(akta kontroli str.606-627)

3.1.2. Z opłat i kar, o których mowa w art. 403 ust. 2 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska⁶⁵ nie finansowano oraz nie dofinansowano zadań związanych z gospodarką ściekową, w tym podłączenia nieruchomości do sieci kanalizacji sanitarnej.

(akta kontroli str. 630)

3.1.3. Środki finansowe Miasta, umożliwiły w latach 2018-2020 (III kwartały) zrealizowanie planowanego na ten okres w AKPOŚK 2017 przedsięwzięcia tj. modernizacji oczyszczalni ścieków, a opóźnienie w rozpoczęciu realizacji inwestycji wynikało przede wszystkim z możliwości złożenia przez Miasto wniosku do dofinansowanie dopiero 24 listopada 2017 r. oraz konieczności powtórzenia procedury przetargowej⁶⁶.

(akta kontroli str.12, 617-627)

3.2. Finansowanie zbierania i oczyszczania ścieków komunalnych

3.2.1. Miasto w latach 2018-2020 (do 30 września) na realizację zadania pn. „Rozbudowa i modernizacja oczyszczalni ścieków w Skórczu” poniosło wydatki w łącznej wysokości 6.849,7 tys. zł⁶⁷, z czego 4.241,5 tys. zł stanowiło środki własne Miasta, a 2.608,2 tys. zł dofinansowanie z Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Pomorskiego.

Poniesione przez Miasto wydatki zapewniły realizację zaplanowanego zakresu rzeczowego ww. przedsięwzięcia.

⁶⁵ Dz.U. z 2020 r. poz. 1219, ze zm.

⁶⁶ Planowana data rozpoczęcia realizacji inwestycji wg AKPOŚK 2017 to 1 kwietnia 2017 r., a faktyczna data rozpoczęcia realizacji to 31 października 2019 r.

⁶⁷ W tym 0,65 tys. zł w 2018 r. i 6.849,1 tys. zł w 2020 r.

(akta kontroli str.13, 15, 594-600, 628-629)

3.2.2. W sprawozdaniu z realizacji KPOŚK za rok 2018 nie ujęto wydatków w łącznej wysokości 0,65 tys. zł poniesionych na realizację ww. zadania, co opisano w obszarze I w sekcji „Stwierdzone nieprawidłowości” pkt 2.

(akta kontroli str. 13, 279-306)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości opisaną w obszarze 1 w pkt 3 w sekcji „Stwierdzone nieprawidłowości”.

OCENA CZĄSTKOWA

W Mieście podejmowało działania w celu zapewnienia środków finansowych na planowaną w KPOŚK modernizację oczyszczalni ścieków. Poniesione przez Miasto wydatki zapewniły zaś realizację zaplanowanego zakresu rzeczowego inwestycji. W sprawozdaniu z realizacji KPOŚK za rok 2018 nie wskazano wydatków poniesionych na realizację ww. zadania.

IV. Uwagi i wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, przedstawia następujące uwagi i wnioski:

Uwagi

NIK nie formułuje uwag.

Wnioski

1. Zapewnienie skutecznego funkcjonowania systemu monitorowania i nadzoru nad realizacją zadań z zakresu gospodarowania ściekami w Urzędzie, w tym prawidłowe, rzetelne opracowywanie i przekazywania udokumentowanych danych w zakresie sprawozdawczości w ramach KPOŚK.
2. Sporządzenie i przekazanie do PGW Wody Polskie sprawozdań z realizacji KPOŚK za rok 2018 i 2019 zawierających dane zgodne ze stanem faktycznym.
3. Sporządzenie i przekazanie do PGW Wody Polskie ankiety aktualizacyjnej do AKPOŚK 2021 zawierającej dane zgodne ze stanem faktycznym.
4. Dostosowanie zapisów Regulaminu dostarczania wody i odprowadzania ścieków do wymogów art. 19 ust. 5 pkt 5 uzzw.
5. Sporządzenie i przekazanie do GUS sprawozdań SG-01 za rok 2018 i 2019 zawierających dane zgodne ze stanem faktycznym.
6. Wprowadzenie systemu nadzoru nad częstotliwością opróżniania zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni ścieków oraz systemu kontroli posiadania umów korzystania z usług podmiotów opróżniających zbiorniki bezodpływowe i dowodów uiszczenia opłat za te usługi.
7. Ustalenie przesłanek do wszczęcia postępowania administracyjnego w celu wydania decyzji nakazującej właścicielowi jednej nieruchomości w budynku wielorodzinnym wykonanie obowiązku przyłączenia do sieci kanalizacyjnej.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Gdańsku. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Gdańsk, 14 maja 2021 r.

Kontroler
Milena Szymańska
Specjalista kontroli państwowej

.....
podpis

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Gdańsku
Dyrektor

2 up.
WICEDYREKTOR DELEGATURY
NAJWYŻSZEJ IZBY KONTROLI
w Gdańsku

.....
podpis